

Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksestä laeiksi ulosottolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunta on 26 päivänä marraskuuta 1985 lähettänyt valiokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 234/1985 vp.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Kari Lehtola oikeusministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Heikki Euramo valtiovarainministeriöstä, poliisiylitarkastaja Pertti Virolainen sisäasiainministeriöstä, vt. kunnallispormestari Olavi Joutsenlahti Helsingin maistraatista, puheenjohtaja Heikki Merenheimo Suomen Kaupunginvoutien Yhdistyksestä, varapuheenjohtaja Mikko Paatero Suomen Nimismiesyhdistyksestä, puheenjohtaja Simo Korpinen Suomen Ulosottoapulaisten Yhdistyksestä, lakimies Jaakko Eskola Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teostosta, varatuomari Bruno Mattila Maataloustuotajain Keskusliitosta, varatuomari Risto Rusama Suomen Kuorma-autoliitosta, toiminnanjohtaja Martin Lillandrt Koneurakoitsijain Liitosta ja lakimies Ritva Sjöholm Suomen Yrittäjäin Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan ulosottolakiin otettaviksi säännökset velallisen velvollisuudesta antaa ulosottomiehelle tietoja varallisuudesta sekä elinkeinotulon ja eräiden aineettomien oikeuksien luovutuksesta maksettavien korvausten ulosmittauksesta. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi joitakin vähäisempiä muutoksia ja selvennyksiä. Näiden muutosten johdosta ehdotetaan myös oikeudenkäymiskaaren ja eräisiin muihin lakeihin tehtäväksi pienehköjä muutoksia.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia tarpeellisina. Ulosottolain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen valiokunta kuitenkin katsoo tarpeelliseksi ehdottaa seuraavia muutoksia.

Lakiehdotuksen johtolauseen valiokunta ehdottaa korjattavaksi joulukuussa 1985 hyväksytyn ulosottolain muutoksen johdosta.

Lakiehdotuksen 1 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan avustava ulosottomies ei saa

määrätä pakoilevaa velallista noudettavaksi ulosottoselvitykseen. Lainsäädännön johdonmukaisuuden vuoksi valiokunta ehdottaa, että kiello ulotetaan koskemaan myös velallisen edustajaa.

Lakiehdotuksen 4 luvun 8 a §:n 1 momentin säännös elinkeinotulon ulosmittauksesta jättää ehdotetussa muodossaan epäselväksi, voidaanko sitä soveltaa myös joihinkin yhtymämuotoisiin yrittäjiin. Tästä syystä valiokunta ehdottaa momenttia muutettavaksi niin, että siinä selvästi lausutaan säännöksen koskevan vain yrittäjätoimintaa harjoittavia luonnollisia henkilöitä. Momentista ehdotetaan poistettavaksi sivulause ”josta hän saa elatuksensa”, ja momentin alussa olevat sanat ”Ammatinharjoittajan, liikkeenharjoittajan tai muun itsenäisen yrittäjän” ehdotetaan korvattavaksi sanoilla ”Yksityisen elinkeinonharjoittajan”. Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla tarkoitetaan säännöksessä myös yksityistä ammatinharjoittajaa.

Vaikka valiokunta ehdottaa säännöksen soveltamisalan rajattavaksi yritystoimintaa harjoittaviin luonnollisiin henkilöihin, olisi sen mielestä kuitenkin yrittäjien yhtäläisen kohtelun kannalta suotavaa, että elinkeinotulon ulosmittausta koskevia säännöksiä voitaisiin soveltaa myös maatalousyhtymiin sekä jakamattomiin kuolinpesiin. Hallituksen tulee selvittää mahdollisuuksia säännöksen soveltamisalan muuttamiseen tällä tavoin.

Ehdotetun 8 a §:n 4 momentissa valiokunta ehdottaa selvyyden vuoksi lueltaviksi ne palkan ulosmittausta koskevat säännökset, joita elinkeinotulon ulosmittauksessa on soveltuvin osin noudatettava.

Lakiehdotuksen 4 luvun 33 § koskee ulosoton maksusuoritusten maksupäivän määräytymistä. Säännösehdotuksen lähtökohtana on, että maksu katsotaan suoritetuksi silloin, kun asiakas on sen suorittanut postiin tai rahalaitokseen saajalle tili-tettäväksi. Saadun selvityksen mukaan säännös ehdotetussa muodossaan aiheuttaa tulkintaongelmia postipankkilain (511/69) 18 §:n kanssa,

jossa myös säädetään valtiolle suoritettavien maksujen maksupäivästä. Kyseisen pykälän mukaan maksu katsotaan suoritetuksi vasta silloin, kun maksaja saa kuitenkin asianomaiselle valtion siirtotilille tapahtuneesta tilillepanosta tai tilisiirto on veloitettu maksajan tililtä.

Valiokunta katsoo, että hallituksen esityksessä omaksutut periaatteet siitä, että maksu voidaan suorittaa mihin tahansa rahalaitokseen ja että asiakas on vastuusta vapaa, kun maksu on suoritettu, ovat oikeat. Jottei säännöksen soveltamisesta aiheutuisi ristiriitoja muun lainsäädännön kanssa, valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentissa selvästi todettavaksi, että maksu ulosottomiehelle on suoritettu sinä päivänä, jona asiakas on sen maksanut. Ottaessaan tämän kannan valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että rahalaitokset veloitetaan tilittämään ulosotossa kertyneet varat viipymättä ulosottomiehen virkavarain tilille. Tästä syystä valiokunta ehdottaa momentin loppuun lisättäväksi viittaussäännöksen, jonka mukaan rahalaitoksen velvollisuudesta suoritaa kertyneet varat ulosottomiehen virkavarain tilille ja suorituksen viivästyttämisestä aiheutuvista seuraamuksista säädetään asetuksella. Tarkemmat säännökset asiasta tulisi sisällyttää ulosottoasetukseen vastaavalla tavalla kuin veronkannon osalta veronkantoasetukseen (903/78).

Ehdottamiensa muutosten lisäksi valiokunta on asiaa käsitellessään kiinnittänyt huomiota kolmeen muuhun seikkaan.

Ulosottolakiehdotuksen 3 luvussa säännellään velallisen tietojenantovelvollisuutta. Tässä yhteydessä on ensinnäkin ollut esillä sääntelyn laventaminen koskemaan myös velallisen puolisoa, koska varallisuutta usein siirretään puolison nimiin ulosoton välttämiseksi. Valiokunta kannattaa tällaista lainmuutosta. Säännösten ottaminen lakiin vaatii kuitenkin vielä selvittely- ja valmistelutyö-

tä. Valiokunta edellyttää hallituksen huolehtivan asian selvittämisestä ja antavan sen jälkeen eduskunnalle pikaisesti tarpeelliset muutosesitykset.

Kun lakiehdotuksen 3 luvun säännökset velvoittavat velallisen entistä laajempaan tietojenantoon ulosottoviranomaisille, on valiokunnassa kiinnitetty huomiota myös ulosottoviranomaisten salassapitovelvollisuuden sääntelyyn. Valiokunta toteaa, että ulosottoviranomaiset ovat jo nyt eräitä poikkeuksia yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun asetuksen (650/51) 1 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaan velvolliset pitämään salassa asiakirjat, jotka sisältävät tietoja ja selvityksiä yksityisestä liike- ja teollisuustoiminnasta, elinkeinon tai ammatin harjoittamisesta taikka yksityisen taloudellisesta asemasta, jollei se, jota asiakirja koskee, anna suostumustaan asiakirjojen tiedoksi antamiseen. Virkamiehen salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on puolestaan säännös rikoslain 40 luvun 19 a §:ssä.

Ulosoton tehostamisen kannalta on valiokunnan käsityksen mukaan tarpeellista saada lainsäädäntöön selkeät säännökset ulosmittauspetoksesta. Rikoslain yleisten petossäännösten soveltaminen ulosmittauspetoksiin on saadun selvityksen mukaan tulkinnallista. Valiokunta edellyttää, että hallitus huolehtii myös ulosmittauspetosta koskevan sääntelyn selkiyttämisestä ja antaa eduskunnalle asiaa koskevan esityksen mahdollisimman pikaisesti.

Edellä olevan perusteella toinen lakivaliokunta ehdottaa kunnioittavasti,

että toinen, kolmas ja neljäs lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

ulosottolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

kumotaan ulosottolain 1 luvun 5 §, sellaisena kuin se on 14 päivänä joulukuuta 1984 annetussa laissa (867/84),

muutetaan 1 luvun 2 §:n 2 momentti ja 4 §:n 1 momentti, 2 luvun 3 § ja 21 §:n 1 momentti, 3 luvun 13 §:n 2 momentti, 18 a §:n 2 momentti sekä 33 ja 34 §, 4 luvun 18 b §:n 3 ja 4 momentti, 5 luvun 3 §, 6 luvun 1 §:n 2 momentti ja 7 luvun 15 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 2 §:n 2 momentti (*poist.*) mainitussa 14 päivänä joulukuuta 1984 annetussa laissa, 1 luvun 4 §:n 1 momentti 20 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1016/85), 2 luvun 3 § 24 päivänä elokuuta 1984 annetussa laissa (636/84), 3 luvun 13 §:n 2 momentti 2 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (109/79), 3 luvun 18 a §:n 2 momentti sekä 33 ja 34 § 18 päivänä toukokuuta 1973 annetussa laissa (389/73), 4 luvun 18 b §:n 3 ja 4 momentti 18 päivänä toukokuuta 1973 annetussa laissa (394/73) ja 6 luvun 1 §:n 2 momentti 4 päivänä maaliskuuta 1927 annetussa laissa (68/27), sekä

lisätään 3 lukuun uusi 34 a—34 d § sekä 4 lukuun uusi 6 c, 8 a ja 33 § seuraavasti:

1 luku

Ulosottoviranomaisista

2 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 §

Ulosottomies saa antaa saamisen perimisen tai muun täytäntöönpanotehtävän avustavan ulosottomiehen suorittavaksi. Avustavasta ulosottomiehestä on tällöin voimassa, mitä ulosottomiehestä on säädetty. Avustava ulosottomies ei kuitenkaan saa:

(1—3 kohta kuten hallituksen esityksessä)

4) määrätä pakoilevaa velallista tai hänen 3 luvun 34 b §:ssä tarkoitettua edustajaansa noudettavaksi ulosottoselvitykseen, määrätä velallista luovuttamaan kirjanpito- ja -aineistoa tarkastettaviksi, asettaa 3 luvun 34 d §:ssä tarkoitettua sakon uhkaa eikä tehdä hakemusta tämän sakon tuomitsemiseksi.

2 luku

Lainhausta

3 ja 21 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Yleisiä säännöksiä tuomioiden ja päätösten täytäntöönpanosta

13, 18 a, 33, 34, 34 a, 34 b, 34 c ja 34 d §
(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Ulosmittauksesta

6 c §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 a §

Yksityisen elinkeinonharjoittajan urakkasopimuksen, hankintasopimuksen, kuljetussopimuksen tai muun vastaavan sopimuksen perusteella saamasta tulosta (*elinkeinotulo*) (*poist.*) on jätettävä ulosmittaamatta viisi kuudesosaa.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Elinkeinotulon ulosmittauksesta on soveltuvin osin voimassa, mitä palkan ulosmittauksesta on 6 §:n 3 momentissa sekä 7 a, 9 a ja 18 b—18 e §:ssä säädetty.

18 b §

(Kuten hallituksen esityksessä)

33 §

Maksu ulosottomiehelle (poist.) katsotaan suoritetuksi sinä päivänä, jona se on maksettu Postipankkiin, postisiirtoliikettä välittävään postitoimipaikkaan tai rahalaitokseen, tilisiirto on veloitettu maksajan tililtä taikka postisiirtoliikkeen tililtäottokortti on leimattu postisiirron käsittelyleimalla. Rahalaitoksen velvollisuudesta suorittaa kertyneet varat ulosottomiehen virkavarain tilille ja suorituksen viivästymisen aiheuttamista seuraamuksista säädetään asetuksella.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

**Ulosmitatun omaisuuden rahaksi
muuttamisesta**

3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 luku

**Ulosmittauksesta kertyneitten varain tilityksestä
ja jakamisesta**

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 luku

**Toimenpiteistä ulosoton turvaamiseksi sekä
muusta virka-avusta**

15 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 1986

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Säilynoja, varapuheenjohtaja Zilliacus, jäsenet Alaranta,

Dromberg, Ehrnrooth, A.-L. Jokinen, Lahtinen, Lindroos, Nousiainen, Ratu, Starast, Särkijärvi, Tykkyläinen ja Valtonen.